

A MAGYAR SZELLEM VILÁGFORGALMA

Kornis Gyula előadása a bécsi egyetemen.

Március 9-ikén tartotta meg Kornis Gyula egyetemi tanár, a Magyar képviselőház alelnöke a bécsi tudományegyetem meghívására második cserelőadását. Előadásának címe: «Kultúra, mint államcél» volt. Kornis Gyula előadása bevezetésében ismertette az egyes államcél-elméleteket. Azután kifejezte, hogy viszonylik a kultúrállam eszméje a jogállaméhoz. A jogban rejlő erkölcsi érték, az igazság az a kapocs, mely hidat ver a kultúr- és a jogállam között. Az államnak a jogrend mellett másik fontos kritériuma a hatalom, mely az állam fenmaradását és céljainak megvalósítását biztosítja. A hatalom pusztá parancsszava azonban nem elég a kultúrerők megmozgatására. A szellem hatalom, de a hatalom nem szellem, állapította meg Kornis Gyula s kifejtete, hogy a hatalom hiába rendel el, mit tartunk erkölcsösnek és erkölcsteleennek, mit szépnek és rút-nak, jónak és rossznak, — az erőszakolt kultúrának nincs gyökere. Az állam nem rendelheti meg a kultúrát, de gondoskodnia kell feltételeiről; az iskolákról és egyéb művelődési intézményekről. Az államnak ezek segélyével kell szert tennie szellem-hatalomra, de ez az erkölcsi hatalom legfőbb forrása és megszilárdítója fizikai hatalmának. Csak az igazán művelt nemzet hatalmas. S az állam célja nemcsak az, hogy polgárainak fizikailag biztosítson nyugodt emberi létet, hanem hogy szellemi szükségleteit is kielégíthesse.

A hallgatóság nagy figyelemmel kísérte a magasaróptú előadást, amely-

ről úgy az osztrák, mint a magyar sajtó nagy elismeréssel emlékezett meg.

Magyar reprezentatív kiállítás Bécsben.

Március 6-án nyílt meg Bécsben a magyar festészet reprezentatív kiállítása, amely mint azt a bécsi sajtó elragadtatott cikkeinek egész sora megállapította, kimagasló eseménye volt a bécsi művészeti évadnak. A kiállítás, amelyet Csánky Dénes, a Szépművészeti Múzeum igazgatója rendezett, két részben mutatta be az újabb magyar festészet alkotásait. Az első rész retrospektív kiállítás volt, amelyen a mult századvég nagy magyar piktúrájának már nem élő mestereit mutatták be. Munkácsy Mihály, Paál László, Benczur Gyula, Szinnyi Merse Pál, Ferenczy Károly klasszikus vásznai függtek a falakon. A kiállításnak ez a része csakugyan múzeális értéket képviselt.

A másik rész a ma élő modern magyar festészet hatalmas gárdájának reprezentatív felvonulása volt. Aba-Novák Vilmostól Vaszary Jánosig képviselve volt ott a magyar piktúra minden első értéke. Legkiválóbb és legnépszerűbb festőink legjobb alkotásaikkal szerepeltek, amelyek a kitűnő rendezés gondos elhelyezése folytán kellőképpen érvényre is jutottak. A kiállítás tehát nemcsak magas művészi színvonalú, hanem egyben lebilincselő gazdag és látványos is volt s nagy vonzóerőt gyakorolt Bécs műértő közönségére.

A kiállítást Miklas elnök nyitotta meg igen közvetlen hangú, meleg beszéddel. A beszédre a magyar kul-

tuszminiszter képviselőjében Tasnádi Nagy András államtitkár válaszolt gondosan szerkesztett, szép tanulmányban ismertetve a magyar pik-túra újabb fejlődését. A megnyitáson a bécsi köz- és társadalmi élet és a művészvilág számos előkelősége megjelent. Ott volt Rudnay bécsi magyar követ, Budapestről dr. vitéz Haász Aladár miniszteri tanácsos és báró Villani Lajos követségi tanácsos. A kiállítás állandóan igen nagy látogatottságnak örvend.

Jean le Preux.

Petőfi János vitéze francia nyelven.

Újabbban erősen megindult úgy mai írónk, mint irodalmunk régebbi klasszikus kincseinek idegen nyelvekre való fordítása. A legújabb ezek közt az átültetések közt Petőfi János vitézének francia fordítása. A fordító Georges Philippe Dhas nem egészen ismeretlen név már előttünk. Nem rég adott ki egy igen szép kis anthológiát francia nyelven Petőfi, Arany, Tompa, Vajda János, Szabolcska Mihály, Ady Endre és mások verseiből. Dhas eltérően a francia fordítók évszázados rendes gyakorlatától, nem numerizált prózában, hanem az eredeti formának hű megtartásával költi át francia nyelvre a magyar verseket. Petőfi Sándor remek népies meseéposzát is, az eredetét követve rímes alexandrinusokban ültette át franciára. A kötet rövid előszavában rámutat a magyar költemény francia vonatkozásaira és kitűnő trouvaillenek minősíti, hogy Petőfi János vitézt bátor huszárjaival éppen a francia király segítségére küldi, mert ez is a magyarok régi és állandó francia rokonszenvét bizonyítja. Azután meggyőzőn fejti ki Dhas, hogy Petőfinek, aki az örök ifjúság megtestesülése a világirodalomban, milyen tökéletes remekművé sikerült egyesítenie a népköltészetet

s a legmagasabb irodalmat János vitézében. A fordítás maga igen sikerült, visszaadja, amennyire ez lehetséges, az eredetinek naív báját, népies humorát, lírai szépségeit és közvetlen hangját. A kötet külső kiállítása méltó tartalmához. Szép elefántcsontszínű velinpapíron, igen nemes metszésű betűkkel van nyomva és egyik legkiválóbb magyar grafikusművésznünknek, Márton Ferencnek remekbe készült tollrajzai díszítik. A kötet a májusban megnyíló párizsi világkiállítás irodalmi részében is szerepelni fog. Úgy tudjuk, hogy Dhas tovább dolgozik a magyar remekművek átültetésén s a János vitézt nemsokára követni fogja Arany János Toldijának fordítása.

Pázmány-ünnep Bécsben. A Pázmány Péter esztergomi érsek, magyar bíboros-hercegprímás által alapított bécsi hittudományi-intézet, a Pazmaneum növendékei, Pázmány halálának háromszázados évfordulója alkalmából nagy emlékünnepeket tartottak. Az ünnepségen megjelent Innitzer bécsi bíboros-herceg-érsek, Gaetono Cicognani pápai nuncius, Kamprath püspök, a bécsi egyetem számos katolikus tudósa. Az ünnepséget Hász István tábori püspök latin ünnepi beszéde vezette be. Gusztáv Béla teológiai tanár beszédében az apologetát dicsőítette Pázmányban. Zene- és énekszámok egészítették ki az ünnepséget, amelynek rendezése körül dr. Záborszky István igazgató és dr. Magyary Gyula vice-rektor fejtettek ki nagy buzgalmat.

Kossuth-életrajz angolul. Otto Zarek Kossuth Lajosról írt életrajzi regénye most angol nyelven is megjelent. Az imponáns kötetnek, amely a Lynton Hudson and Selwyn et Blount-vállalat kiadásában jelent meg, angol címe: Great Biography of Kossuth. Alatta zárójelben ez a magyarízlet olvasható: The first of

modern dictators. Nem tartjuk szerencsésnek ezt a megállapítást, amely a valóságnak egyáltalában nem is felel meg. Kossuth szabadsághős volt, az egész angol közvélemény úgy ismeri. Miért kell őt a St. ... elődjének megtenni. — Van különben a könyv tartalmában is, ami nem szerencsés. Így elsősorban Széchenyi István gróf hamis és tendenciózus beállítása.

Előadás Magyarországról a marseillei Soroptimista Clubban. Legutóbb igen érdekes és rokonszenves előadást tartott Marseilleben az ottani Soroptimista Clubban annak elnöknője: Boyer-Meiffren asszony. Mme Boyer-Meiffren látogatást tett Budapesten és az itteni Soroptimista Club részéről a legkedvezőbb fogadtatásban részesült. «Csodálatos utazásáról» rendkívül népes előadáson számolt be a régi tudományos fakultás nagy előadótermében. Előadását M. Mason, a Földrajzi Társaság elnöke vezette be. Mme Boyer-Meiffren részletesen leírta a szép országot, amelyet a versaillesi béke (?) annyira megcsontított. Külön megemlékezett a Balaton festői szépségéről, a vad pusztáról. Leírta az érdekes népeletet. Mozgalmas képet adott egy hatalmas fogolyvadászatról, ahol 5000 madár került terítékre. Megállapította, hogy a magyar művészlelkű nép. Elragadtatással szólt zenénkről, népművészetünkről, háziiparunkról. A magyar szellemi és irodalmi életéről beszámolva, nem hagyta említés nélkül, milyen népszerű századok óta a francia irodalom Magyarországon s a magyar Nemzeti Színházban ma is állandóan műsoron van Molière és Racine. A marseillei lapok, különösen a Marseille Matin és a Le Petit Marseillais, elismerő cikkekben számoltak be a szép előadásról.

Magyar művész sikere Rigában. Károlyi Gyula, a nagytehetségű, fiatal magyar zongoraművész, február

28-án rendkívül sikerült hangversenyt adott a Lett-Magyar Egyesület rendezésében, a lett fővárosban, Rigában. A hangversenyt a lett sajtó nagyszabású compagneval készítette elő és az érdeklődés nem is maradt el. Az immár világhírű, fiatal magyar pianista Liszt és Chopin-műveken kívül, Kodály Marosszéki táncait adta elő, amivel frenetikus hatást ért el. Az egész rigai sajtó a legnagyobb elismeréssel írt a magyar hangversenyről.

Előadás Magyarországról Krakóban. Divéky Adorján, a varsói magyar követség sajtó-előadója, aki számos kitűnő művével tett már nagy szolgálatoakat a lengyel-magyar kultúrkapcsolatok elmélyítésének, február 24-én az egyetemi ifjak meghívására igen érdekes előadást tartott a krakói Lengyel-Magyar Egyesületben Magyarország egykor és most címen. Ugyanekkor bemutatták a Hungária-filmet is. Az előadóterem zsúfolásig megtelt. A hangulat igen lelkes volt. Amikor Magyarország kormányzója a filmben megjelent, a közönség hatalmas tapsviharral ünnepelte. A krakói lapok elismeréssel méltatták az előadást s nagy dicsérettel szóltak a Hungária-filmről, amelyet az iskolákban is bemutattak s 1500 tanuló nézte meg. Divéky krakói tartózkodása alatt tisztelgő látogatást tett Malatinszky alvajdánál, aki felkérte, hogy tartson előadást Tarnowban, Bochinában és Nowy Sandecben is. Március 15-én Lwowban tartott ünnepséget a Lengyel-Magyar Egyesület s itt is Divéky volt az előadó.

Magyar-fejek egy német lapban. Az essen National Zeitung «Köpfe der Weltpolitik» című sorozatában közölte Horthy Miklós kormányzó Kánya Kálmán, gróf Bethlen István, Kozma Miklós és Eckhardt Tibor arcképét életrajzuk és jellemzésük kíséretében, méltatva európai jelentőségüket is.

Az Archivum Europae Centro-Orientalis új füzetei. Az Archivum Europae Centro-Orientalis külön lenyomatban adta ki Bartók Béla «La Musique des Hongrois et des Peuples voisins» című rendkívül érdekes tanulmányát, amelyben ez a nagy zeneszerző és zenetudós hosszú, fáradságos népdalgyűjtésének összehasonlító eredményeit összegezte. — A tanulmányt 127, legnagyobb rész kiadatlan kotta-letét is kíséri. A füzet mint az Etudes sur L'Europe Centro-Orientale-sorozat 5. száma jelent meg. A sorozat negyedik száma viszont Deér József tanulmánya, Die Anfänge der Ungarisch—Croatischen Staatsgemeinschaft, igen érdekes történetpolitikai kutatás eredménye.

A Varsói Magyar Bál. Valóságos magyar kultúrünneppé szélesedett a február 6-án megtartott Varsói Magyar Bál, amelyet a Petőfi Sándor magyar egyesület rendezett. Az est fényesen sikerült, 1500 résztvevő

tette páratlanul népszerűvé, ami a rendezés élén buzgólkodó Weiss Henrik ezredes és dr. Zsolnay Oszkár fáradhatatlan munkájának eredménye. Az est fénypontja a magyar-sátor volt, amelyben magyar iparművészeti, háziipari és népművészeti tárgyakat árusítottak. Ugyanekkor Magyar Viselet-Kiállítás is volt. Ezt dr. Ferenczy Ferenc belügyminiszteri titkár, a Magyar Öltözködési Mozgalom országos bizottságának elnöke rendezte. Számos érdekes rajz, régi metszet, ruhaterv, de igen sok eredeti ruha is szerepelt a látványos kiállításon. Megelőzőleg dr. Ferenczy Ferenc igen érdekes előadást is tartott a népi viseletről. A bál előkelő közönségében ott volt a varsói diplomáciai testület számos kiváló tagja: az olasz nagykövet feleségével, a norvég követ, a német és osztrák követség is képviselve volt s megjelent a lengyel arisztokrácia s a város előkelő társadalmának számos tagja.

A NAPKELET minden közleményeért írója felel.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: TORMAY CECILE.

Helyettes szerkesztő: KÁLLAY MIKLÓS.

Stephaneum nyomda r. t. — A nyomdáért felelős: IFJ. KOHL FERENC.